

Fabók Dávid

Bemutatkozik az EÖKK

Gyermekkoromban, a szocializmus éveiben sok állami cégnek, gyárnak, volt reklámja. Mivel általában hiánygazdaságban éltünk, úgy tűnt nincs szükség ilyesmire hazánkban és mégis virágzott a reklámpar. Ezek a hirdetések a mostani reklám világból visszatekintve kicsit sárgábbak, kicsit savanyúbbak is, de nemcsak, hogy a mieink voltak, hanem néhány esetben kifejezetten ötletesre sikeredtek és egyszerűségükben valódi mondanivalót is hordoztak. Ilyen volt például az Amfóra Üvegipari Vállalat reklámja, amely gyár étkészletet, poharat, vázát és más üveg termékeket gyártott. Az ő reklámjuk így hangzott: „Tartalomhoz a forma - Amfóra”. A nyelvi ötletességen túlmutat ez a rím, bár a magyar nyelv nagyszerű játékoságára is rácsodálkozhatunk benne. Túlmutat, hiszen egy fontos dologra hívja fel a figyelmet. A jó, a szép tartalom önmagában nagyszerű, de a megfelelő formát, ha megtaláljuk hozzá, úgy lehet igazán teljessé, még nagyobb hatásúvá.

Amikor az *Országos Örmény Önkormányzat* alapításával, rengeteg előkészítő munka és a korábbi időszakok adminisztrációs, törvényességi hiányosságainak

rendbetétele után, a Magyar Állam jóváhagyásával létrejöhett az Erdélyi Örmény Kulturális Központ (EÖKK), már régóta beszélgettünk, ötleteltünk róla néhányan, hogy mi lenne a célja, feladata, tevékenysége egy olyan intézménynek, amelynek megvalósulására régóta vártunk. A beszélgetések közben megfogalmazódott az EÖKK missziója, amely a legfontosabb alapvetéseket tartalmazza:

„Összegyűjteni, dokumentálni és a mai igényeknek megfelelő, rendszerezett formában bemutatni mindazt az értéket, amely az elmúlt több, mint huszonöt év munkája alapján összegyűlt az erdélyi örmény kulturális területen.

Gyarapítani, bővíteni ezen értékek körét és számát, lehetővé tenni az erdélyi örmény témájú kutatást a kultúra különböző területein.

Gyűjteni a családtörténeteket és ezen kulturális értékekkel összekapcsolva kutathatóan létrehozni a magyarörmények minél teljesebb történetét a történelmi és a mai Magyarországon.

Tudományos módszertannal vizsgálni, megtalálni és rávilágítani azokra a pontokra, amelyek a magyarörmény

családok életét, életútját meghatározóvá teszik.

Bemutatni a magyarörmények sok száz éve, üldöztetésben, elnyomásban is megtartott katolikus elkötelezettségét és az ezen alapuló értékeket, családban, közéletben.

Megszólítani és identitásában megerősíteni az erdélyi örmény gyökerű családokat, személyeket, a különböző korosztályokban.

Teret és lehetőséget adni az erdélyi örmény gyökerű családoknak, személyeknek a találkozásra, a személyes és kulturális kapcsolatok megélésére. Bemutatni a művészet, a tudomány, a kultúra különböző területein tevékenykedő erdélyi örmény gyökerű személyeket.”

Ezt a küldetést, vagy ha tetszik téma halmazt két nézőpontból érdemes megközelíteni, mi is így tettünk. A két nézőpont a tartalom és a forma.

A tartalom

Bátran kimondhatjuk, hogy ami az erdélyi örmény gyökerű magyarokról kulturális, művészeti, tudományos vonalon felgyűjtendő volt, azt az elmúlt huszonöt évben az EÖGYKE szervezésével vagy önálló, igen komoly elkötelezettséggel szinte teljeskörűen felgyűjtötték a közösség tagjai. Azért használom a felgyűjtés kifejezést, mert ahogyan Bartókék annak idején az utolsó órákban gyűjtötték fel a hatalmas és nagyszerű magyar népdalkincset az erdélyi és egyéb „adatközlőktől”, mielőtt az végleg elveszett volna (ezt fejezi ki a 24. óra népdalgyűjtemény projekt neve is), úgy sok esetben, családokkal, személyekkel, információkkal, adatokkal kapcsolatban ugyanígy az utolsó pillanatban tudott az örmény gyökerű közösség mindazon kincsekkel gazdagodni, melyek egy-egy

„adatközlő” vagy öreg családtag, örmény származású pap, stb. meghallgatásával, kérdésével, még az ő halála előtt megmaradó értéké válhattak. Létezik tehát egy hatalmas tudáshalmaz, ami ezen időszak alatt összegyűlt és többféle publikációban, a Füzetekben, a megjelent könyvekben, illetve előadásokon elhangzóba közzé lett téve. Azon nem túl nagyszámú közönség elé került elsősorban, akiket érdekelt annyira bármely téma, hogy részt vegyenek ezeken az eseményeken, vagy kezükbe vegyék az írott anyagokat.

További tartalmi lehetőség, hogy mindközben felnőtt egy nemzedék az örmény gyökerű magyarok között, akiknek a körében szintén nagyon értékes embereket találunk, művészeket, tudósokat, vagy csak egyszerűen embereket, családokat, akiknek az örménységgel való kapcsolata, identitás tudata, családi legendáriuma még további kincseket rejt.

A tartalom még egy szegmensét szeretném kiemelni, mégpedig egy tudományos nézőpontot. Ameddig még köztünk vannak akár három, négy generációig is örmény gyökerű családok, addig komoly, tudományos protokollok alapján létrehozott és felépített orvosi és szociológiai kutatással, mélyinterjúkkal egy olyan képet kaphatunk ezen nemzetiségnek az életéről, viszonyairól, társadalomban elfoglalt helyéről és még megannyi témáról, ami egyrészt óriási lehetőség családjaink életének, egészségének megértésében, de egyedülálló kutatás is a maga nemében, amely a modern tudományos módszertan alapján immár egy békés, és komoly témában helyezi újra a térkép közepére a magyarországi örménységet.

A forma

Minden beszélgetésben, melyet a Központtól folytattunk fontos téma volt, hogy

mindazt a tudásanyagot, melyet tartalomként, kincsként a magunkénak tudhatunk, milyen formában dolgozhatnánk úgy fel, hogy egyrészt a mai modern megjelenési formáknak köszönhetően a könyv és folyóirat formánál, vagy az egyszer elhangzó előadásoknál élőbb módon, tulajdonképpen állandóan szem előtt lévő módon tárjuk elő, és különösen fontos, hogy ezen modern megjelenési formákkal megpróbáljuk elérni azon fiatalabb korosztályokat, akik az alapvető, hagyományos publikációs formákra nem vevők, vagy nem kíváncsiak. Ez természetesen nem feltétlenül pejoratív megfogalmazás. Nem feltétlenül az érdeklődés hiányáról van, vagy lehet itt szó, hanem például az időhiányról. Az éppen életkezdő fiatalokról, akik napi csatáikban egzisztenciát építenek éppen, a kisgyermekes családokról, akiknél a nap szinte minden perce be van osztva, sokszor csak nagyon rövid időket hagyva az irodalmi, vagy egyéb kulturális érdeklődés, az ilyesfajta ismeretigény kielégítésére, vagy azokról a kevésbé idősekről, akik már a kirepülőfélben lévő gyermekeiket látják és talán éppen hirtelen szabad idő milliomosokká válnak és esetleg megérinthetők saját gyökereik felismerésével, vagy csak érdekes tudásanyaggal, amely egy ősi, érdekes és nagyon gazdag történelmű nemzethez, nemzetiséghez kapcsolódik. Nem elfelejtve, hogy ez a korosztály, kirepülőben lévő, vagy már kirepült gyermekeinek, unokáinak tudhat felmutatni az ifjú korosztály által ismert és elfogadott formákban valódi tartalmakat, értékeket.

Mindegyik csoportra igaz, hogy a maradék idejében, vagy rögtön az első lehetőségre nem fog hosszú értekezéseket, vagy azonnal teljes könyveket letölteni, fogyasztani egy témában, egy szűk szegmensben elolvasni, értelmezni, feldol-

gozni. Véleményünk és terveink alapján viszont elérhető és megszólíthatók egy-egy érdekes tudás morzsával, egy-egy mesélő fényképpel, vagy egy izgalmasnak ígérkező rövid filmanyaggal és még ezernyi más könnyedebb ötlettel, aprósággal. Azután pedig, ha az érdeklődést sikerült egyszer, többször felkelteni egy-egy jelentőségteljes pillanatra, akkor talán közelebb tudjuk húzni őket a közösséghez, ahhoz a kincshez, amit mi már majdnem jól ismerünk. Mert hát nekünk is fontos az ismétlés, az újabb formában való információ és tudás fogyasztás, új nézőpontok megismerése, a látvány, a színek és a betűk újabb, akár szemünk állapotához jobban igazítható kialakítása.

Mindezek alapján abban gondolkodtunk, hogy a mára már szinte mindenki, az idősebb korosztály által is napi rendszerességgel használt internetet sokkal komolyabban állítjuk a szolgálatunkba, mint eddig. Mind tartalmában, mind látványában szeretnénk egy tulajdonképpen élő, folyamatosan bővülni tudó olyan magazint a közösség és a külső érdeklődők számítógépébe, telefonjába, tabletjébe adni, amely színes, ellentétben a Füzetek lehetőségeivel, nincsen terjedelmében korlátozva, azonnal tud reagálni a történésekre, többféle rovatot, apró ötletet tud elénk varázsolni, akár egy teljes családja kép is pásztázható rajta, annyi képet tud a szövegekhez adni, amennyit szeretnénk, nem csak annyit amit az oldal, vagy a hasáb, vagy a megpályázott pénzüsszeg enged.

Lehetőséget teremtünk ezzel önálló projektek felnövekedésére is, mint például egy örmény fénykép tár, vagy az örmény gasztró projekt.

Ezt a magazint tulajdonképpen egy internetes portálként lehet elképzelni, ahol a fentiek megvalósulhatnak sokunk közös

írói, fotós, főzős, emlékezős, családfakutatós, utazós, stb. munkájával. Ez a portál a www.eokk.hu oldalon érhető el és magának a Központnak az alapvető működési területe.

Természetesen a mai közösségi média világ legjellemzőbb fórumait is beágyaztuk a tervekbe, így akár a portálról átkattintva elérhetjük az EÖKK video csatornáját a **Youtube**-on, az igen népszerű **Instagram**on is hivatalos megjelenésünk van immár, valamint természetesen a **Facebook**on is otthonra talált Erdélyi Örmény Kulturális Központ. Szeretnénk az információkat, cikkeket, tartalmakat mindenkinek, a számára legkedveltebb, legkönnyebben elérhető és fogyasztható fórumon elérhetővé tenni. Ezen kívül egy modern hírlevél rendszert állítunk fel a rendszeres színvonalas híradás érdekében.

Szeretnénk mindenkit bátorítani arra, hogy ha rovat ötlete, cikk ötlete, akár saját cikke volna, amit szívesen megjelentetne, megírna, vagy csak ötletet, információt osztana meg velünk akár az írásos, akár a film témában, az az info@eokk.hu címre bátran írjon.

Az elektronikus felületek mellett természetesen a könyvek kiadását továbbra is fontosnak gondoljuk és tervezzük, támogatjuk is, sőt forrást is igyekszünk találni hozzá. A Füzetek is meg fognak maradni addig, amíg azt a közösség fontosnak és támogatandónak tartja a jelenlegi formában.

Az EÖKK és az EÖGYKE összefüggésében felmerül a kérdés, hogy milyen feladat megosztás lesz a két szervezet között a jövőben. Az *Erdélyi Örmény Kulturális Központ* (EÖKK) sikeres létrehozásával az *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület* (EÖGYKE) megmarad a hazai magyarörménységet Magyarországon és külföldön képviselő és választási jelölő szervezetének és mint ilyen támogatja az

által indított képviselők munkáját. Az EÖGYKE továbbra is üzemeltetni kívánja a *Fővárosi Örmény Klubot*, megtartja az *Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek* kiadását – ameddig igény lesz rá. Megtartja a www.magyarormenytudastar.hu és a www.magyarormeny.hu honlapok tulajdonjogát, amelyek üzemeltetésével az EÖKK-t kívánja megbízni.

Az EÖGYKE a jövőben a tudományos, kutató, családtörténeti gyűjtési és dokumentáló, feldolgozó, közösség és kultúra szervezési, oktató munkákat az EÖKK-re bízta, amelyhez segédeszközként átadja az örmény-magyarörmény kultúrát megjelenítő könyvtárállományát és rendelkezésre bocsátja az összegyűjtött anyagokat.

A Központ négy lába és az induló csapat

A Központ az első fél évében még nem kapott külön, saját támogatást az Államtól, így az *Országos Örmény Önkormányzat* által nyújtott anyagi lehetőségek alapján indult el a működésünk. Természetesen nagyon fontos volna, hogy egy saját, fizikai Központunk is legyen, amely közösségi térként, könyvtárként, kiállító teremként, találkozási pontként is funkcionál.

Azt reméljük, hogy az új, törvényesen és komolyan együttműködő Országos Önkormányzat támogatásával és az EÖKK idei kiépülésével és tartalmi fejlődésével olyan békés, építő folyamatot tudunk az Állam számára is felmutatni, amely a következő évre már alapja lesz az Állam részéről annak, hogy komolyabb saját költségvetéssel támogassa meg a Központ működését és így előbb-utóbb a fizikai intézmény is létrejöhet majd.

A jelenlegi, virtuálisan működő Központ négy alapvető lába, vagy pillére az **Internetes portál**, mely a tudásanyagokat dolgozza fel és mutatja be, informálja a közösséget és a közösségi médiát kezeli. Ennek felelőse és működtetője én vagyok. A másik fontos **dokumentációs** pillér, a filmes vonal, amely egyszerre dokumentálja a jelen eseményeit, a rendezvényeket, előadásokat, interjúkat és feldolgozza a korábbi idők, itt-ott nem teljesen tökéletes film anyagait is. A jelenlegi, vírusos, járványos időszakra készülve, akár internetes élő közvetítések elkészítésére is képesek vagyunk immár, ha a helyzet úgy kívánná. Ezt a lábat vagy pillért **Dávid Márton** viszi. A harmadik láb a **programok, közösségi események** szervezéséért felelős vonal, hiszen reméljük, hogy nem tart örökké az elzárttság. Ebben **Várady Mária** van segítségünkre, aki tervezi, szervezi és koordinálja a programokat. A negyedik láb pedig a **tudományos kutatási projekt**, amelynek vezetője **dr. Issekutz Ákos** és felesége, **dr. Hun Eszter**. Ezek a lábak

nem lehetnének meg **Balogh Réka** nélkül, aki a **vizuális történetmesélésben**, a grafikák és fotók világában van leginkább otthon és minden területen segít láthatóvá tenni a sokszor láthatatlant, a tudást, a kincseket. Az ő gyermeke az **Örmény Arcok** projekt is. Róla és a projektről külön cikkben olvashatnak.

Amint a fentiekből kiderült, egy az eddigiektől igencsak eltérő módszerű és nézőpontú ismeretterjesztést, tudásanyag használatot igyekszünk létrehozni az **Erdélyi Örmény Kulturális Központtal**. Nyilván a munka nem lesz teljes egyik napról a másikra. Lépésről lépésre haladunk, ahogy időnk és forrásaink engedik. A lényeg, hogy folyamatosan bővülünk és igyekszünk mind teljesebb munkát végezni.

Ehhez kérjük mindenki jószándékú segítségét, forduljanak, forduljatok hozzánk bizalommal. Az ötleteket, leginkább, ha megvalósítási kedv is van hozzá, szívesen fogadjuk, és a forrásokat is megtaláljuk hozzá. Az info@eokk.hu e-mail címen állunk rendelkezésre. Ha csak egy családi történet, egy régi fénykép, egy szép régi dokumentum jut el hozzánk mindenkitől, amit közreadhatunk, már sokat tettünk érteink megőrzéséért és továbbadásáért.

Amennyiben a járvány helyzet engedi és az idej **Tarka Nap** megrendezésre tud kerülni, szeretnénk a Központtal kapcsolatban egy kerekasztal beszélgetést tartani, ahol személyesen is tudunk egymástól kérdezni, válaszolni, ötletelni. Mindenkit várunk szeretettel.

dr. Issekutz Ákos

Örmény Genetikai Projekt

Mint az újonnan alakult *Országos Örmény Önkormányzat* alelnöke, többször is feltettem magamban a kérdést, mi lehet velem a sors célja, az örmény származásom és tanult szakmám, az orvoslás, hogyan kapcsolódik össze. Ehhez először felidéztek pár momentumot életemből.

Először, az időben jó messzire visszarepülve, hallom nagyszüleim kedves hangját gyermekkoromból, ahogy lelkesen mesélik örmény származásunkat. Az őseink, mondják – az évtizedek távlatából –, közel 800 évvel ezelőtt eljöttek a gyönyörű, ezertornyú Ani városából, hogy hosszú vándorlás során, a Krím félszigeten, Galicián és Podólián keresztül, Moldván át, a XVII. században egységes örmény

népcsoportként Erdélybe vándoroljanak, majd ott telepedjenek le. Mária Terézia uralkodása alatt gyökeresedtek meg Erdélyben, kaptak nemesi előjogokat. Az írásos emlékek is innentől datálódhatnak. Nem egyedül tették meg ezt a hosszú, fáradságos utat Őseink, hanem közel 300 család közösen vándorolt az évszázadok folyamán és mindeközben szoros diaszpórában őrizték meg szokásainkat, identitásunkat és kereszténységünket.

A következő emlékkép azon beszélgetőpartnereim gyanakvó arca, mikor is – látom magam előtt tisztán – az egyetemen, az orvosi praxisban, a társasági beszélgetések során a reakciót arra az egyszerű kérdésre, hogy milyen származású név is ez az Issekutz? És én ekkor büszkén válaszolok nekik, hogy örmény. És lelkesen mesélem tovább az ezerszer hallott történetet, a mi családunk 800 évvel ezelőtt... Csodálkozás? Meglepetés? De leginkább hitetlenség, talán kicsi sajnálkozás, egy csipet bizalmatlansággal vegyülve. Igen? Hallom a hangsúlyt kissé hitetlenkedve. Tényleg? Aztán a bizalmatlanul feltett kérdések, szóval 800 éve? És te beszél az örményül? Honnan tudjátok ti ezt ilyen biztosan? Mi a bizonyíték rá?

Hát mi így tartjuk, vagy ezt mesélték a nagyszüleim adódik a kézenfekvő válasz.

De hogy mi is az igazság?

És itt kapcsolódik a szakmám, az orvostudomány a képbe. A bizonyítékokon alapuló orvoslás igénye! De hol is van a bizonyíték? Hát medgyikünkben! Itt, a vérünkben, a genetikai állományunkban, döbbenek rá az evidens válaszra.

